

J. R. R. Tolkien, katolícky autor legendárneho „Pána prsteňov“, neznášal „Dunu“ F. P. Herberta. Ale prečo?

12. apríla 2024 ✚ Krátke správy

Druhý diel sfilmovaného románu Franka P. Herberta „*Duna*“ zožal v kinách fenomenálny úspech. Sám režisér Denis Villeneuve sa vyjadril, že už pripravuje tretí diel s názvom „*Messiah*“ – čiže „*Mesiáš*“, či „*Spasiteľ*“. J. R. R. Tolkien sa svojho času v jednom liste vyjadril, že mu román nie je dvakrát po chuti.

Nedávna „*Duna: Časť druhá*“ zaznamenala celosvetovo v kinách zárobok 665 miliónov dolárov, čím ešte o 200 miliónov zvýšila tržby prvého dielu. Romány – a filmy – sa radia do dnes populárneho žánru fantasy a rozprávajú príbeh vojvodu Paula Atreidesa, ktorý musí v ďalekej budúcnosti na púštnej planéte Arrakis preukázať, že je „vyvolený vodca“ tamojších národov. Diela sú pretkané termínmi z islamu ako „džihád“, či „Mahdí“. Režisér po úspechu už pripravuje tretí a posledný film z prostredia planéty Arrakis. Portál *Digital Spy* uvádza:

„Spoločnosť *Legendary* –, ktorá produkovala prvé dva filmy *Duna* – 4. apríla 2024 potvrdila, že spolupracuje s Denisom Villeneuveom na vývoji tretieho filmu, ktorý má byť adaptáciou knižného pokračovania „*Duna Vykupiteľ*“ (angl. „*Dune: Messiah*“).“

Ilustračný obrázok, zdroj: fb Doug Rittenhouse

Len pripomenieme, že „Mahdí“ je skutočne postava z islamských prorociev, ktoré hovoria, že ku koncu časov príde veľký moslimský dobyvateľ, potomok Mohameda, aby na svete nastolil „vládu mieru“ – čiže vládu islamu. Je teda séria *Duna* akousi alegóriou na vzostup tohto „islamského antikrista“? Samozrejme, autor nikdy nič také nepovedal nahlas, ale podobnosť je tu zjavná.

Kto však svoj názor na *Dunu* vyjadril (i keď v súkromnom liste) bol katolícky autor legendárnej trilógie „*Pán prsteňov*“ (a ďalších kníh zo Stredozeme) J. R. R. Tolkien. Istý fanúšik menom John Bush poslal Tolkienovi kópiu *Duny* rok po jej vydaní (1966), načo mu slávny spisovateľ v liste napísal:

„Je nemožné, aby autor, ktorý ešte stále píše, bol spravodlivý voči inému autorovi, ktorý pracuje v rovnakom duchu. Aspoň ja si to myslím. V skutočnosti *Dunu* s istou intenzitou nemám rád a v tomto nešťastnom prípade je oveľa lepšie a najférovejšie voči inému autorovi mlčať a odmietnuť celú vec komentovať.“

Autor *Pána prsteňov* nikdy nespomenul svoje dôvody prečo *Dunu* nemá rád, no tie sa porovnaním oboch diel dajú celkom dobre vytušiť. Mimoriadne zaujímavú analýzu oboch diel priniesol bloger Scott Mauldin na svojej stránke *Whither the West?*

Blogger si na uvedenej stránke všima, že hoci oba romány zapadajú do kategórie fantasy, z filozofického hľadiska ide o úplne protipóly. Tolkien nám vo svojich dielach neustále hovorí „*budte jednoduchými, dobrými ľuďmi, ktorí konajú láskavé a dobré skutky*“. Podľa Tolkiena je Zlom, keď sa niekto malými zlými skutkami pokúša dosiahnuť Dobro.

No a presne tu je hlavný rozpor s filozofiou hlavných protagonistov v *Dune*: tu napríklad jeden z protagonistov „*brutálne utláča ľudstvo*“ (píše bloger), koná „*nespočetné skutky barbarstva a brutality*“, aby „*raz azda dosiahol možné Dobro*“. „*Inými slovami, účel svätí prostriedky,*“ konštatuje Mauldin na stránke *Whither the West?* Mauldin ďalej ozrejmuje:

„*Filozofický nesúlad medzi Tolkienom a Hebertom sa dotýka mnohých sfér... Tolkien bol napríklad veľmi zbožným katolíkom, kým Herbert bol voči náboženským pravdám odmietavý alebo dokonca otvorene nepriateľský.*

Vo svete Duny slúži náboženstvo ako mocný nástroj kontroly a manipulácie, pričom inštitúcie ako Bene Gesserit (nábožensko-politické spoločenstvo) ho využívajú na formovanie politických a spoločenských výsledkov – ústredné proroctvo (Lisan al Gaib) v pôvodnej knihe bolo skutočne úplne umelým výmyslom pre politické machinácie Bene Gesserit.“

Scott Mauldin na *Whither the West?* charakterizuje Tolkiena ako pred-modernistu, kým Herbert bol postmodernista. Prvému by sme mohli prisúdiť heslo: „*Snažte sa o Dobro a ľudia to nazvú Veľkým*“, kým druhý sa riadi princípom: „*Snažte o Veľkosť a ľudia to nazvú Dobrom*“.

Skrátka, rozdiel medzi *Pánom prsteňov* a *Dunou* je asi ako rozdiel medzi kresťanstvom a islamom. Nečudo teda, že Tolkien dielo Herberta nemal príliš v láske.

MG

Zdroj: *Digital Spy*, blog *Whither the West?*, titulný ilustračný obrázok, zdroj – fb *Doug Rittenhouse*

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/j-r-r-tolkien-katolicky-autor-legendarneho-pana-prstenov-neznasal-dunu-f-p-herberta-ale-preco/>